

بسمه تعالی
 انشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین
 معاونت پژوهشی
 کمیته تحقیقات دانشجویی

پرسشنامه طرح تحقیقاتی دانشجویی

نام و نام خانوادگی مجری/مجریان : تمنا کمالی فرد، اشرف السادات موسوی، فاتزه اسماعیلی
 استاد راهنما: حسین رفیعی

دانشکده : پرستاری و مامایی

عنوان طرح (فارسی):

بررسی دانش و نگرش دانشجویان پرستاری در رابطه با زخم فشاری در دانشگاه علوم پزشکی قزوین ۱۳۹۶

عنوان طرح (انگلیسی):

investigate the knowledge and attitude of nursing students about pressure ulcer of Qazvin University of Medical Sciences; 2017

۱-۲ نوع طرح :

بنیادی

• کاربردی

بنیادی – کاربردی

* پژوهش بنیادی پژوهشی است که عمدتاً در جهت گسترش مرزهای دانش بدون در نظر گرفتن استفاده علمی خاص برای کاربرد آن انجام می گیرد.

** پژوهش کاربردی پژوهشی است به منظور کسب دانش جدید که استفاده علمی خاصی برای نتایج حاصل از آن در نظر گرفته شده و در جهت حصول به هدف کاربردی خاص انجام می گیرد.

*** پژوهش تجربی - توسعه ای یک کار سیستماتیک می باشد که با بهره گیری از دانش موجود حاصل از تحقیق و تجربه علمی در جهت تولید مواد و وسایل جدید، و یا اصلاح آنچه قبلاً تولید و یا اجرا می شده انجام می گیرد.

۲-۲ مقدمه و معرفی طرح:

زخم فشاری آسیب موضعی به پوست و یا بافت زیرین (۱) معمولاً در اطراف یک برجستگی استخوانی (۲) ناشی از فشار یا نیروی کششی می باشد (۳). این زخم از اختلال در خونرسانی بافت در نتیجه از بین رفتن بخشی از سلول های بدن ناشی می شود و به طور پیش رونده لایه های زیرین خود را تخریب می کند (۴) که از نظر عمق به شش مرحله، از یک قرمزی ساده در سطح پوست تا از بین رفتن کامل پوست و آسیب عمیق بافتی تقسیم می شود (۳) زخم فشاری یک مشکل عمده در مراکز بهداشتی درمانی سراسر جهان است (۵) که سالیانه بیش از ۱,۳ میلیون بزرگسال را در سراسر جهان گرفتار می کند (۶)، به طوریکه شیوع آن در کشورهای توسعه یافته ۳ تا ۳۰ درصد و بروز آن ۱ تا ۵۰ درصد می باشد (۵). میزان شیوع زخم فشاری درجه ۳ و ۴ در بیمارستان های آمریکا ۳ تا ۱۱ درصد گزارش شده است (۷). در این میان میزان بروز زخم فشاری در بیماران بخش های مراقبت ویژه ایالت متحده آمریکا از ۵/۲ تا ۲۰ درصد و شیوع آن ۱۴/۴ درصد گزارش شده است (۸). در ایران نیز آمار زخم فشاری در بخش های عمومی ۵ درصد و در بخش های ویژه ۱۰/۱ تا ۲۱ درصد گزارش شده است (۹).

زخم فشاری به عنوان سومین اختلال پرهزینه بعد از سرطان و بیماری های عروقی شناخته شده است (۱۰) که موجب ناتوانی، کاهش کیفیت زندگی و هزینه مالی می شود (۱۱)، به طوری که هزینه زخم های فشاری ایجاد شده در بیمارستان های ایالت متحده آمریکا بین ۷۰ تا ۵۰۰ هزار دلار به ازای هر بیمار و سالانه ۱۱ بیلیون دلار می باشد (۱۲). علاوه بر این بروز زخم فشاری خود با عوارض دیگری (۲) مانند افسردگی، کاهش عملکرد (۱۰)، باکتری، سپسیس (۱۳) بستری طولانی مدت و حتی مرگ همراه است (۱۴). چنان که آمارها نشان می دهد هر زخم فشاری علاوه بر ایجاد درد (۲) حداقل ۴ روز به طول بستری بیماران در آمریکا افزوده و خطر ابتلا به عفونت بیمارستانی را تا ۲۵ درصد افزایش داده است (۲). همچنین مرکز تحقیقات مراقبت فوری انگلستان طی گزارشی، خطر مرگ را در بیماران دچار زخم فشاری ۲-۶ برابر سایر بیماران عنوان کرده است (۱۵). بروز عوارض زخم فشاری نیز میزان مرگ و میر بیماران را تا ۵۵ درصد افزایش می دهد (۲).

بروز زخم فشاری تحت تاثیر عوامل بالقوه زمینه ساز در فرد می باشد که در دو گروه عوامل داخلی و خارجی قرار داده می شوند (۱۶). سن، وزن، بی تحرکی، سوء تغذیه (۱۷)، بی اختیاری (۱۶) از جمله عوامل خطر داخلی بروز زخم فشاری و نیروی برشی، مالشی، رطوبت، وضعیت بدن و درمان با برخی از داروها از جمله عوامل خارجی محسوب می شود (۱۷). با این وجود در صورت مداخلات مناسب تقریباً ۹۵ درصد همه ی زخم های فشاری قابل پیشگیری هستند (۱۸). در این میان اگرچه یک رویکرد تیمی چند رشته ای نقش کلیدی در پیشگیری از زخم های فشاری ایفا می کند، اما پرستاران در خط مقدم پیشگیری و درمان زخم های فشاری در سیستم بهداشت و درمان می باشند (۱۹).

پرستاران از اعضای کلیدی تیم بهداشتی و به عنوان بزرگترین بخش از نیروهای حرفه ای در خط مقدم ارائه خدمات در سیستم بهداشتی درمانی هستند (۱۹) و از آنجایی که زخم فشاری شاخص کیفیت مراقبت سلامت است (۲۰) بنابراین به عنوان اصلی ترین افراد گروه درمان، وظیفه پیشگیری از زخم فشاری را بر عهده دارند (۲۱) چرا که کیفیت بالای مراقبت های پرستاری کلید اصلی در رفع این معضل می باشد (۲) و پرستاران بیشترین تماس، ارتباط (۲۲) و شناخت را از مددجویان دارند (۲۳)، بنابراین پرستاران بیشترین مسئولیت پیشگیری از پیشرفت زخم فشاری را بر عهده دارند (۲۴)، در نتیجه پرستاران باید از عوامل خطر احتمالی و راهکارهای پیشگیری کننده از زخم فشاری آگاهی داشته باشند (۲۰). با توجه به اینکه دانشجویان پرستاری در آینده یکی از مهم ترین حلقه های مدیریت سلامت جامعه (۲۵) و نهال اولیه ی نظام پرستاری خواهند بود (۲۶)، ایفا کننده ی یک نقش اساسی در تداوم مراقبت و ارتقای سلامت مددجویان و بهره وری نظام سلامت در آینده می باشند (۲۷)، از این رو آموزش دانشجویان و افراد ارائه دهنده ی مراقبت بهداشتی درمانی درمورد عوامل مرتبط با زخم از اهمیت زیادی برخوردار است (۲۸) و دانش و نگرش آن ها نسبت به پیشگیری و درمان زخم فشاری از اهمیت بالایی برخوردار است (۱۹).

دانش و نگرش به عنوان عوامل ایجادکننده ی تغییر رفتار در انسان مطرح می گردند (۲۹). دانش منبع اطلاعاتی مهمی در هر سازمان است و باعث عملکرد هوشیارانه تر، کارا تر و اثر بخش تر افراد و سازمان می شود (۳۰). بنا براین دانش پرستاران در زمینه ی پیش بینی، پیشگیری و درمان زخم فشاری و هم چنین در میزان بروز و شیوع آن در بیماران در سیستم مراقبت بهداشتی نقش مهمی را ایفا می کند

(۳۱). از سویی مراقبت خوب از بیماران همواره بر دانش کافی استوار بوده (۳۲) و کمبود دانش ممکن است باعث درک اشتباه در مورد زخم فشاری گردد. بنابر این کیفیت مراقبت های پرستاری به لحاظ نظری در ارتباط مستقیم با دانش پرستاری در این زمینه می باشد (۳۳) و فقدان و یا دانش ناکافی در زمینه ی زخم فشاری بر عملکرد پرستاران تاثیر منفی قابل توجهی دارد. (۲۹)

نگرش پرستاران به عنوان عاملی که بر کیفیت مراقبت تاثیر می گذارد در نظر گرفته می شود، که می تواند کیفیت مراقبت های ارائه شده را تحت تاثیر قرار دهد و نقش مهمی در جلوگیری از وقوع عوارض جانبی بستری دارد (۳۴). به طوری که ارتباط مثبت بین نگرش پرستاران و استفاده از اقدامات پیشگیرانه مناسب برای زخم فشاری وجود دارد (۳۵) همچنین مطابقت با دستور العمل ها در عمل بالینی ممکن است تحت تاثیر نگرش قرار گیرد (۳۶).

حال با توجه به آمار بروز زخم فشاری در بیمارستان ها، هزینه ها و عوارض مرتبط با زخم فشاری، پیشگیری از بروز زخم فشاری دارای جایگاه ویژه ای می باشد. شناسایی بیماران در معرض خطر گام اول پیشگیری از زخم فشاری است و این پیشگیری نیازمند داشتن دانش و نوعی نگرش خاص به این مشکل می باشد. در این میان توجه به سطح دانش و نگرش دانشجویان پرستاری به عنوان بزرگترین ارائه دهندگان خدمات سلامت در آینده و تاثیر آن بر پیشگیری و درمان زخم فشاری اهمیت بیشتری می یابد. لذا به دلیل نبود مطالعات کافی در این زمینه، مطالعه حاضر با هدف بررسی دانش و نگرش دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قزوین در رابطه با زخم فشاری در سال ۱۳۹۶ طرح گردید.